

Fővárosi Törvényszék
8.K.31.109/2012/3.

A Fővárosi Törvényszék a *Dr. Vaskó László* ügyvéd (Dr. Vaskó Ügyvédi Iroda, 4400 Nyíregyháza, Korányi Frigyes utca 12.) által képviselt **Tiszavasvári Város Önkormányzata** (4440 Tiszavasvári, Városház tér 4.) I. rendű, a **Tiszavasvári Általános Iskola** (4440 Tiszavasvári, Ifjúság út 8.) II. rendű felpereseknek, a *dr. Gregor Katalin* jogtanácsos által képviselt **Egyenlő Bánásmód Hatóság** (1024 Budapest, Margit körút 85., *hivatkozási szám: EBH/461/1/2010.*) alperes ellen, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében, mely perbe az alperes pernyertessége érdekében *dr. Farkas Lilla* ügyvéd (1097 Budapest, Lónyai út 34.) által képviselt **Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyermekeknek Alapítvány** (1093 Budapest, Lónyai utca 34., III/21.) beavatkozott, meghozta a következő

Í T É L E T E T :

A bíróság a felperesek keresetét *elutasítja*.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetéket a felperesek teljes személyes illetékmentességére tekintettel az állam viseli.

Kötelezi a bíróság a felpereseket, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek, illetve az alperesi beavatkozónak 15.000 - 15.000,- (azaz tizenötezer-tizenötezer) forint perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

Az alperesi beavatkozó közérdekű igényérvényesítés keretében kérelemmel fordult a hatósághoz a Tiszavasvári Városi Önkormányzattal, illetve a Tiszavasvári Általános Iskolával szemben. A kérelem szerint nevezettek megsértették az egyenlő bánásmód követelményét kb. 350, pontosan meg nem határozható számú roma gyermekkel szemben a közoktatás területén. A kérelmező szerint a sérelmezett szegregáció jogellenes elkülönítés az iskola épületei közötti szinten több éve fennáll, és az Önkormányzatnak egy alapítvánnyal megkötni tervezett közoktatási megállapodása az egyenlő bánásmód sérelmének közvetlen veszélyét ercdményezi, mivel fenntartaná ezt az állapotot. A beadvány szerint Tiszavasváriban az iskolának három iskolai egysége működik, a „Kabay” épülete a település közepén helyezkedik el, ide legfeljebb évfolyamonként egy-két cigány gyermek jár, a „Vasvári” épület a „Büdi” telephöz közel helyezkedik el, és ez gyakorlatilag homogén cigányiskola.

A „Pethe” U alakú főépületének egyik szárnyában 5 cigány osztály működik, a másik szárnyban

csak nem roma gyermekek tanulnak. A főépület mellett található „Zöld iskolában” és a „kis épületben” csak roma tanulókat oktatnak. A beadvány szerint mind a Vasváriban, mind pedig a Pethében tanuló gyermekek szülei ragaszkodnak az adott iskola épületében történő oktatáshoz, ennek elsődleges oka a földrajzi közelség, ugyanakkor a kérelmező álláspontja szerint a szülők meggyőződhetők lennének hogy iskolabusz igénybe vételével más épületbe járassák gyermekeiket.

A fennálló állapotot módosíthatja az önkormányzat közoktatási megállapodás tervezete, mely a Pethe épületeiben oktatott roma gyermeket a Magyarországi Magiszter Alapítvány ingyenes használatába adott részében helyezné el. Az alperesi beavatkozó tudomása szerint az Alapítvány intézményi kialakításával kapcsolatos tájékoztatás nem volt teljes körű, illetve annak során megtéveszthették a szülőket, tapasztalataik szerint ugyanis a romák többsége fél a kialakult helyzettől, kétségeik vannak. A szülők közül már mintegy 200-an aláírtak egy iratot, akként nyilatkozva, hogy szívesen járatnák egy esetleges alapítványi iskolába gyermeküket. Az alperesi beavatkozó tudomása szerint a Pethe főépületének egyik felébe csak romák járnának, míg a másik szárnyba többségében nem roma gyerekek. A kérelmező előadta továbbá, hogy munkatársai jelen voltak a beiratkozásnál, ahol nem az egyes képzési formák, hanem a különböző épületek közötti választást regisztrálták. A kérelmező az etnikai adatokkal kapcsolatosan előadta, hogy azokat munkatársai percepciójára, a szülők és a helyi önkormányzati tisztségviselők elmondására, valamint az iskola igazgatójától kapott tájékoztatásra alapította, valamint ezen etnikai adatok országosan is ismertek. Csatolta a Tiszavasvári Városi Önkormányzat által 2007. évben készítettet Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés elnevezésű dokumentumot, melyből kiderült, hogy 2006. október végén a roma lakosság összlétszáma 2346 fő volt, mely a város lakosságának 17,5 %-a. A dokumentum szerint a Pethe és a Vasvári iskolai egység melletti telepeken élnek a romák, ott magas a hátrányos (HH), és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók aránya. A Kabay iskolai egységben az előbbiekhöz viszonyítva alig található HH és HHH gyermek, a HH gyermekek aránya a Kabay egységben 31,4%, a Pethe egységben 63,9%, a Vasváriban 43,4%, míg a HHH gyermekek aránya a Kabay egységben 5,5%, a Pethe egységben 46,1%, a Vasvári egységben pedig 28,7%. A helyzetelemzés szerint a teljes iskola vonatkozásában minden évfolyamon vannak olyan osztályok, ahol a HH tanulók aránya 100%, míg a többi osztályokban ennél jóval kevesebb, vagy alig van. Emelt szintű illetve kéttannyelvű oktatás a Pethe és a Kabay egységben van, de csak azokban az osztályokban, ahol nem magas HH tanulók aránya. Összességében a HH tanulók 17%, míg a HHH tanulók mindösszesen 4,4%-a veszi igénybe emelt szintű, vagy kéttannyelvű oktatási formát. A helyzetelemzés szerint a Pethe iskolai egységben a kéttannyelvű osztályokba járnak a nem roma gyerekek, a roma kisebbségi oktatásban pedig csak roma tanulók részesülnek, ezért javaslatként fogalmazta meg a helyzetelemzés, hogy az egyes évfolyamokon belül a párhuzamos osztályok vonatkozásában egyformán elérhető legyen mindenki számára a kéttannyelvű és a kisebbségi oktatás. A dokumentum szükséges beavatkozásként írta le, hogy az önkormányzat gondolja át a HH és HHH gyermekek egyenletesebb elosztását az iskolai egységek és párhuzamos iskolai osztályok vonatkozásában a hátrányos helyzetű gyermekek érdekében.

Csatolta még a kérelmező az Önkormányzat és a Magyarországi Magiszter Alapítvány (MMA) közötti közoktatási megállapodás tervezetét, valamint az iskola egy részének fenntartói átadásáról szóló 57/2009. Önkormányzati határozatot. A kérelmező a hiánypótlási felhívásra kiemelte, hogy a MMA ugyan a Pethe iskolai egység összes épületét használatba kapja, de a központi épületben tanuló nem roma gyerekek oktatását változatlan helyen kívánja megoldani úgy, hogy a nem roma gyerekek nem válnak az alapítványi iskola tanulóivá.

A kérelmező tudomása szerint csak roma szülők nyilatkoztak úgy, hogy az alapítványi fenntartású intézménybe járatnák gyermeküket, az alapítványi iskola létrehozása azért különösen sérelmes a

kérelmező szerint, mert a jelenlegi szegregációt konzerválja, intézményesíti, ugyanis az új iskolában csak roma tanulók lesznek.

A közigazgatási eljárásban az Önkormányzat I. r. felperes az eljárás megszüntetését kérte, mert álláspontja szerint a kérelmező nem minősül az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebtv.) alapján társadalmi és érdek-képviselési szervezetnek, így nem jogosult a hatóság előtt közérdekű igényt érvényesíteni. Az I. r. felperes nyilatkozatához csatolta a 2009. május 4-i rendkívüli képviselő-testületi ülés jegyzőkönyvét, melyben a képviselő-testület elfogadta a közoktatási megállapodást. Csatolta továbbá Kapornai Judit közoktatási szakértő által készített véleményt, mely megállapítja, hogy a település legsúlyosabb problémája a cigányság helyzete, noha a szülőket mind 2007-ben, mind 2008-ban tájékoztatták a tanév indítás előtt az iskolai pedagógiai programjának kínálatáról, az iskolaválasztás többségében a lakóhelyhez közeli elhelyezkedés alapján történt. A II. r. felperes nyilatkozatában elismerte, hogy az iskola egy komoly szociális gondokkal küzdő település oktatási intézménye, amely három korábban önálló intézmény összevonásával 2007. július 1-jén jött létre. A 2008-2009. tanévben az iskolában 64 osztály működött, melyben 1388 gyermek tanult, ezen belül a Kabay egységben 588 főből 175 fő volt HH, 59 fő HHH, a Vasvári egységben 212 főből 157 fő HH, 102 HHH, míg a Pethe egységben 588 főből 410 HH, 353 HHH gyermek volt. A II. r. felperes nyilatkozata szerint a Pethe egység telephelyeinek a MMA részére történő térítés nélkül használatba adására azért került sor, mert az alapítványi iskola által kínált komplex „életpálya modell” programot leginkább a Pethe egység közelében élők kívánták igénybe venni. Az életpálya modell bevezetése azért indokolt, mert a HHH tanulók jelentős része komoly lemaradással érkezik az általános iskolába. Az iskola az egész településre kötelező felvételt biztosító intézmény, körzethatára a Tiszavasvári Város közigazgatási területe. A beiratkozás során a szülők nem iskolai egységekbe íratják gyermekeiket, hanem képzési formát választanak, melynek az iskolai egységek közötti elosztása az igazgató kompetenciája. Minden gyermek olyan képzési formába kerül, amelyet a szülők választottak. A II. r. felperes álláspontja szerint a szülők joga, hogy megválaszthassák azt, hogy gyermeküknek milyen képzési formát kérnek, e jogot nem lehet tőlük elvonni. Utalt arra, hogy a kérelmező beadványában összemosódnak a tényállítások és a véleménynyilvánítások, megalapozatlanak tartotta azt az állítást, hogy az akár részéről, akár az I. r. felperes részéről bárki etikai adatot közölt volna.

A közigazgatási eljárás során a kérelmező alapítvány képviselője kérte az alperesi hatóságot, hogy Tiszavasvári egész közoktatási helyzetét vizsgálja meg 2004-ig visszamenőleg, különös tekintettel az állításuk szerint szegregált oktatást folytató Pethe Ferenc iskolai egységre. A hatóság tanúként hallgatta meg Kapornai Judit Mária tanút, közoktatási szakértőt, aki szakvéleményt készített 2009. márciusában a Tiszavasvári Városi Önkormányzat fenntartásában működő Óvoda és Általános Iskola átszervezéséről, továbbá Rozgonyi Attilát, Tiszavasvári Város polgármesterét. A szakértő szerint az alapítványi iskola létrehozása jó irányú, jobbitó szándékú törekvés volt, és az iskola igazgatója minden szülőt összehívott és tájékoztatta őket az átszervezésről, és nyilatkozatot is aláíratott velük. Rozgonyi Attila polgármester úgy vallott, hogy nincs szegregáció a Tiszavasvári oktatási intézményekben sem etnikai származás, sem hátrányos helyzet alapján. Tiszavasvári a rendszerváltást követően nehéz helyzetbe került, az önkormányzat a helyzet kezelésére számos komplex programot dolgozott ki, így például pályázatokon vettek részt, a közoktatásban jelentkező problémák megoldása érdekében az önkormányzat úgy döntött, hogy alternatív pedagógiai módszerekre van szükség.

Az iskolás gyermekek szülei körében az alapítványi iskoláról még a testületi döntést megelőzően igényfelmérést végeztek, melyen jelen voltak az érdekvédelmi szervezetek, az iskolák vezetői, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselői is, az elsődleges felmérés során 200 család

nyilatkozott, ami kb. 300 gyermeket jelent, ezzel párhuzamosan szülői értekezleten is tájékoztatták a szülőket, ekkor 360 gyerekre jelezték, hogy az alapítványi iskolába kívánják iratni őket, akik nem kívántak ide átmenni, bekerültek a Kabay iskolai egységbe. Tiszavasvári település hosszúkás, melynek két végén van az a történelmi terület, amely hátrányos helyzetű, valamint egy ilyen terület van még a városon kívüli Józsefházán is. Megpróbálták a gyermekek egy része esetén a szülőket meggyőzni, hogy gyerekeiket a Kabay egységbe írássák, még iskolabuszos szállítást is felajánlottak, de sikertelenül. A tanúként meghallgatott Halász László iskolaigazgató szerint éppen azért történik a városházán a beiratkozás, hogy a szülők azonosítsák az épületekkel a képzési formákat, ő maga is ösztönözte a szülőket, hogy válasszák az emelt szintű képzéseket, nyilvántartás hiányában pontosan megjelölni nem tudta a roma tanulók számát. A Kabay egységben azért van jóval kevesebb HH és HHH gyermek, mert a szülők általában ragaszkodnak a tanítókhöz, valamint ahhoz az épülethez, ahova a nagyobb testvér is járt. Az alapítványi iskola szervezésével kapcsolatosan álláspontja szerint objektív tájékoztatás hangzott el, az iskola tanulói létszáma a Pethe egység épületének átadásával mintegy 400 fővel csökkent, de arra is volt példa, hogy a Pethe egységből írátták át a gyermekeket a Kabay egységbe. Nem vitatta, hogy alacsony a HH és HHH gyermekek aránya az emelt szintű oktatásban, de a Kabay egységben folyamatosan nő a számuk, amíg a Pethe egység működött valóban jelentős eltérés mutatkozott az egyes osztályok között a HH-sok arányát illetően.

A szintén tanúként kihallgatott Ledniczky Mónika Zsuzsanna, akinek gyermeke a Pethe iskolai egységbe, a kéttannyelvű osztályba járt, álláspontja szerint megfigyelés alapján gondolta úgy, hogy az alapítványi iskolába halmazott hátrányos helyzetű gyermek járnak, az alapítványi iskola beindítása benne ellenérzéseket szült, azt erőszakos elkülönítésnek érzi. Nagy Levente az MMA kuratóriumi tagja tanúkénti meghallgatásakor azt adta elő, hogy jó lehetőség, egy modell kísérlet az iskola átvétele, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat is támogatta ezt a tervet, fő előnyeként a folyamatosságot, a korai időszakban elkezdődött fejlesztést és az élethosszig tartó képzést jelölte meg.

A kérelmező a közigazgatási eljárásban csatolta a Roma Polgárjogi Mozgalom Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Elnökének az OKM-hez 2009. február 23-án faxon eljuttatott petícióját, csatolta a „Cigányság helyzete Tiszavasváriban” című 2007-ben készített dokumentumot, az önkormányzat képviselő-testületének 2008. szeptember 16-án tartott rendkívüli nyílt üléséről készített jegyzőkönyvet. Álláspontja szerint az önkormányzat és az iskola is vezetett etnikai nyilvántartást, és a Pethe egység alapítványi működésbe adása azt a célt szolgálta, hogy az iskola az integrációs normatívát igénybe tudja venni. A petícióhoz csatolt levél szerint a gyerekek elkülönítve tanulnak, külön a magyar és külön roma gyerekek, a két épület között nincs átjárás, ezt a petíciót 29 személy írta alá. A képviselő-testületi jegyzőkönyv szerint akadályt jelent a normatíva igénybevételére, hogy a Pethe Ferenc iskolai egységben idén is 3 cigány első osztályt indított az önkormányzat, amely gyakorlatilag a szegregáció fenntartását jelenti. Ezen jegyzőkönyvben a polgármester válaszolta, hogy két megoldás lehetséges, az egyik, hogy az önkormányzat fenntartja a jelenlegi állapotot és vállalja a bírságok megfizetését, míg a másik, hogy teljes körű integrációt valósít meg minden áron. Utalt arra, hogy speciális képzést nyújtó oktatást kell megvalósítani, mely lehetővé teszi a racionális és folyamatos integrációt, elkülönítve a szocializálatlan HHH-s gyermekeket.

Kerekesné Lévai Erika, aki 2009. szeptember 1-jétől a MMA által üzemeltetett óvoda, és általános iskola vezetője tanúként előadta, hogy az alapítványi iskola tanulói létszáma jelenleg 350 fő, mindannyian a Pethe egységből mentek át az alapítványi iskolába. A korábbi Pethe egység épületében hat olyan osztály van, amelyek az önkormányzati fenntartású iskolához tartoznak, ezek mind két tanítási nyelvű osztályok, az alapítványi iskolában gyakorlatilag minden tanuló HHH-s, és mindenki kérte a cigány kisebbségi oktatást. A Pethe iskolai egység véleménye szerint nem volt szegregált, mert a gyermekek minden szolgáltatáshoz hozzájutottak, a nem roma szülőket mai napig

is nehéz meggyőzni az integráció szükségességéről, de 2008-ban indult kéttannyelvű osztályban sikerült kb. 50%-ra emelni a HHH-s gyermekek arányát. A tanú abból következtetett a roma származásra, hogy valaki kérte-e a cigány kisebbségi oktatást, véleménye szerint az iskola nem vezetett nyilvántartást az etnikai hovatartozásról, álláspontja szerint nincs joga az iskolának erőltetni azt, hogy a roma szülők emelt szintű képzésre írassák be gyermekeiket, tapasztalata szerint az iskola épület közelsége nagyban befolyásolja a választást. Dr. Budai Zoltán tanú szerint a roma szülők informált tájékoztatása nem valósult meg az alapítványi iskolával kapcsolatosan, nem tudták pontosan, hogy milyen nyilatkozatot írtak alá, az alapítványi iskolával kapcsolatos nyilatkozatokat csak roma szülőknek küldték ki, a tájékoztatáson a hangsúly azon volt, hogy az alapítványi iskola hogyan menti meg a várost, az iskola igazgatója a fokozatos integrációt támogatta, az alapítványi iskola osztályai tiszta roma összetételűek, a tantermek felszereltsége lehangoló.

A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az alperes a 2010. február 19. napján kelt EBH/461/1/2010. számú határozatával megállapította, hogy a Tiszavasvári Város Önkormányzata, mint fenntartó, és a Tiszavasvári Általános Iskola megsértette az egyenlő bánásmód követelményét azzal, hogy a Tiszavasvári Általános Iskolában iskolai egység, illetve osztályok szintjén etnikai kisebbséghez tartozás alapján jogellenesen elkülönítette a gyermekeket, ezért elrendelte a jogsértő állapot megszüntetését, és a jogsértést megállapító határozat 6 hónapra történő nyilvánosságra hozatalát, kötelezte továbbá a felpereseket esélyegyenlőségi intézkedési terv elkészítésére, a határozat kézhezvételétől számított 6 hónapon belüli elkészítésére.

A határozat indokolása szerint a kérelmező alapítvány okiratának 4. és 5. pontja alapján jogosult a hatóság előtt közérdekű igényt érvényesíteni, az alapítvány célja többek között az integráció és esélyegyenlőség megteremtése a gyermekek számára, illetve harc a diszkrimináció ellen. Az okiratának 5. pontja az alapítvány által végzett közhasznú tevékenységként említi a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítését és az emberi és állampolgári jogok védelmét. Jelen ügyben a hatóság védett tulajdonságnak fogadta el az érintett tanulók nemzeti-etnikai kisebbséghez tartozását, roma származását, hátránnyként értékelte, hogy az alapítvány hivatkozása szerint az érintettek etnikai hovatartozásuk következtében elkülönült épületekben, illetve osztályokban tanulnak. Az eljárás során beszerzett bizonyítékok, a tanúvallomások egyértelműen alátámasztják, hogy az önkormányzatnak és az iskolának tudomása van a roma származású tanulók magas számáról és a szegregáció tényéről. Az iskolában mind iskolai egységek, mind pedig osztályok szintjén jelentős különbségek vannak a HH és a HHH tanulók arányát tekintve, a HH és a HHH gyermekek ilyen elkülönítése a valóságban a tanulók etnikai származás alapján történő szegregációját valósítja meg, melyet csak a kisebbségi oktatás bevezetése indokolhatja. Hivatkozott a hatóság a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának 2008. évi beszámolójára, mely szerint nem feltétel, hogy az önkormányzat, vagy az iskola tevételes magatartása okozza az elkülönítést, elég, ha elnéznek egy kialakult gyakorlatot, aminek az a következménye, hogy a cigány és/vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nagy többségükben külön osztályban járnak, a spontán módon kialakult szegregáció felszámolása is az önkormányzat kötelessége akkor is, ha az elkülönültség nem az önkormányzat politikája következményeként jön létre.

Utalt az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület állásfoglalására, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény (Nektv.), a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.936/2008/4. számú ítéletére, és az eljárás során beszerzett iratokból megállapította, hogy sem a 2008/2009-es tanévre szóló, sem a 2009/2010. tanévre szóló beiratkozási lap vonatkozó kitétele nem értelmezhető olyan tudatos szülői akaratnyilvánításnak, amely a gyermekük kisebbségi oktatást nem igénylő gyermekektől elkülönült osztályokban, vagy különálló iskolaépületben megszervezett oktatásra irányult volna. Az etnikai kisebbségi oktatás megszervezése jelen esetben nem indokolta az

elkülönítést, ugyanakkor a tanulmányi eredmények közvetett módon bizonyítják, hogy a cigány többségű osztályok oktatásának színvonala mind a 8 évfolyam tekintetében elmarad a nem roma többségű osztályokétól. A hatóság figyelemmel volt az Európai Rasszizmus és Intolerancia Ellenes Bizottság (ECRI) 10. számú, az iskolai oktatásban a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló 2006. december 15. napján kelt ajánlására, amely a tagállamok kormányai számára javasolta, hogy dolgozzanak ki olyan programokat valamennyi érintett féllel való konzultációban, amely révén elkerülhető, hogy a kisebbségi csoportokhoz tartozó tanulók bizonyos iskolákban felülreprezentáltak legyenek. Az alperesi hatóság leszögezte, hogy az önkormányzat és az iskola megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, etnikai kisebbséghez tartozás alapján jogellenes elkülönítést alkalmazott, és megállapította azt is, hogy az önkormányzat egy szegregált iskolai egységet adott az MMA kezelésébe.

Az alperes határozatával szemben a felperesek keresetet terjesztettek elő, melyben az alperes határozatának hatályon kívül helyezését kérték, kérték továbbá, hogy a bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban járjon el. Előadták, hogy az alperes eljárása során nem tartotta be az előírt elintézési határidőt, megsértve ezáltal a Ket. 33. § (7) bekezdését, illetve az egyenlő bánásmód hatóságról és eljárásának részletes szabályairól rendelkező 362/2004. (XII. 26.) Kormányrendelet 7. § (2) bekezdését. Hivatkoztak arra, hogy a kérelmező nem minősül az Ebtv. 18. § (2) bekezdése szerinti ügyfélnek, illetve a kérelmezőt nem illetik meg az ügyfél jogai, a kérelmező alapítvány, mint társadalmi szervezet cél szerinti besorolása szociális tevékenység és nem jogvédő tevékenység. Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala által vezetett nyilvános országos névjegyzékből beszerzett adatok alapján megállapítható, a kérelmező alapítvány céljának leírása, mely szerint a magyar és más országokban nehéz sorban élő, főként de nem kizárólagosan roma fiatalok segítése, elérhetővé téve számukra a jóléti társadalom viszonyait, ezen cél leírásban nem szerepel a szervezet céljai között sem a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, sem pedig az emberi és állampolgári jogok védelme, ezért az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyermekek Alapítvány nem minősül az Ebtv. 3. § e) pont szerinti társadalmi és érdekképviseleti szervnek. Álláspontjuk szerint a Ket. 50. § (1) bekezdése alapján az alperesnek, mint hatóságnak tényállás tisztázási kötelezettsége körében tisztázni kellett volna, hogy a kérelmező alapítvány az adott ügyben ügyfélnek minősül-e, és meg kellett volna keresnie az alapítvány nyilvántartását vezető Fővárosi Bíróságot a hatályos alapító okirat beszerzése iránt. A kérelmező az eljárást megindító nehezen értelmezhető, illetve részben értelmezhetetlen tartalmú kérelmében arra hivatkozott, hogy fennáll annak közvetlen veszélye, hogy az eljárás alá vontak megsértik 350 általuk pontosan nem ismert cigány gyermek egyenlő bánásmódhoz való jogát a közoktatás területén, a kérelmező szerint a szegregáció az önkormányzat fenntartásában működő Tiszavasvári Általános Iskola épületei közötti szinten több éve fennáll. A kérelmező beadványának tartalmából az állapítható meg, hogy a kérelmező egy jövőben bekövetkezendő, általa jogellenesnek minősítő körülményt nevesít, és az eljárás tárgyává tette a kérelmező a fenntartó önkormányzat és az MMA közötti közoktatási megállapodás tervzetet is anélkül, hogy a megállapodásban, illetve a szerződésben érintett másik felet az MMA-t az eljárásba bevonta volna, nem tette lehetővé a MMA részére, hogy gyakorolhassa az ügyfél részére a Ket-ben biztosított jogokat.

A kérelmező nem tényeket állít, hanem feltételezéseket fogalmaz meg, minden ténybeli alapot nélkülöző feltételezésekbe, jóslásokba bocsátkozik. Tényként állítja azt, hogy 350 fő általuk pontosan nem ismert cigány gyermek egyenlő bánásmódhoz való jogát sértette meg az I. r. felperes a közoktatás területén, mely feltételezések miatt az eljárás során is kérte a kérelem pontosítását konkretizálását. Az eljárás során a közérdekű igény érvényesítőként eljáró kérelmező nem valószínűsítette az általa előadott jogsérelmet, így az alperes által meghozott határozat az Ebtv. 19. § (1) bekezdésébe is ütközik, emellett sérült a Ket. 50. § (1) bekezdése is, de megsértette a hatóság a Ket. 2. § (1), (2) és (3) bekezdésében írtakat is. Az eljáró hatóság nem hívta fel a kérelmezőt az

által megjelölt információ forrását biztosító személyek nevének és idézhető lakcímének a bejelentésére, így kizárta annak lehetőségét, hogy a felperesek bizonyítási indítványt tudjanak tenni ezen személyek meghallgatására, holott a hatóságnak döntését valósághű tényállásra kell alapoznia. Kifogásolta a közigazgatási eljárásban a jegyzőkönyv vezetésére vonatkozó szabályok megsértését, a pontatlan jegyzőkönyvvezetést, a jegyzőkönyvben foglalt tanúnyilatkozatok valóságtól eltorzítva történő rögzítését, mint például Ledniczky Mónika Zsuzsanna tanúvallomása során a tanú nem tett olyan nyilatkozatot, hogy roma gyermeke van, holott a jegyzőkönyvben ez szerepel, az ügyfelek nyilatkozatát tartalmazó jegyzőkönyvi rész nincs összeszerkesztve a tanúk nyilatkozatát tartalmazó jegyzőkönyvi résszel, a jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomásokat tartalmazó jegyzőkönyv tartalom megismerésére a felperesek képviselőjének gyakorlati lehetsége nem volt, csak azután, miután a jegyzőkönyv ezen részét is egy példányban átadták részükre.

Sérült továbbá a felperesek szerint a Ket. 72. § (1) bekezdés eb), ec) pontjában írt rendelkezés is, miután az alperes a határozat indokolásában nem tüntette fel az ügyfél által felajánlott, de mellőzött bizonyítást, és a mellőzés indokait, illetve nem tartalmazza a mérlegelési jogkörben hozott határozat a hatóság mérlegelésében szerepet játszó szempontokat és tényeket. Dr. Budai Zoltán tanúkénti meghallgatásával sérült a Ket. 53. § (3) bekezdés a) pontja, miszerint tanúként nem hallgatható meg az, akitől nem várható el bizonyítékként értékelhető vallomás, illetve aki nem kapott felmentést a titoktartás alól. Az eljáró hatóság annak ellenére elfogulatlanak minősítette Dr. Budai Zoltán személyét és bizonyítékként értékelte tanúvallomását, hogy nevezett ügy nyilatkozott, hogy az eljárás összes folyamatában ügyvédjelöltként részt vett. Dr. Budai Zoltán az információ forrás meg nem jelölését azzal magyarázta, hogy vélelmezte, hogy az önkormányzat jogellenesen retorziót alkalmazva megszünteti az általa meg nem nevezett tanúk részére a juttatások folyósítását, és megszünteti foglalkoztatási jogviszonyukat, kérték a felperesek, hogy a bíróság Dr. Budai Zoltán tanúvallomását a bizonyítékok köréből rekessze ki. Hivatkoztak a kérelmező 2009. május 28. napján kelt nyilatkozatára, melyből megállapítható álláspontjuk szerint, hogy a kérelmező pontosan nem is ismeri az általa hivatkozott 350 cigány gyermeket, így nyilvánvalóan be sem tudja azonosítani percepciója alapján a 350 fő cigány gyermeket, illetve be sem tudja azonosítani azt, hogy ezek a gyermekek milyen etnikumhoz tartoznak. A Nektv. 7. § (1) bekezdése szerint valamely kisebbséghez való tartozás vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, a kisebbséghez, az etnikumhoz való tartozás tekintetében csak az adott személy nyilatkozhat, ez a jog az Alkotmány által garantáltan az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga. A kérelmező kérelmében meghatározott 350 fő és a kérelmező által pontosan nem ismert cigány gyermekek közül egyetlen egy gyermeket, sem annak szülőjét nem hallgatta meg a hatóság a tekintetben, hogy a cigány etnikumhoz tartozónak vallja-e magát. Dr. Budai Zoltán tanú percepcióra, szubjektumokra alapozott véleményét a hatóság tényként kezelte megszegve a tényállás tisztázási kötelezettségre vonatkozó szabályokat.

Kiemelték a felperesek keresetlevelükben, hogy a határozat a múlt időt jelentő „megsértette” kifejezést használta, amiből arra lehet következtetni, hogy a jogsértés a múltban történt, azaz a határozat meghozatalakor a jogsértés már nem állt fenn, így a jogsértő állapot megszüntetésének értelmezése, vagy elrendelése értelmezhetetlen. A kérelmező hivatkozott az ún. „különbballagási ügyre”, amely 1997. évi ügy, és ebben az időben még nem is volt hatályos az Ebtv., így a kérelmező által hivatkozott ítéletek nem jelenthetnek hivatkozási alapot az Ebtv. megsértése tekintetében. Hivatkoztak a beiratkozással kapcsolatos nyomtatványra, amelyből megállapítható, hogy a gyermekek szülei nem iskolát, hanem tagozatot választanak, emellett a felperesek igenis győzködtek a halmozottan hátrányos helyzetű szülőket arról, hogy emelt szintű képzésre írassák be gyermekeiket, melyet a közigazgatási eljárásban meghallgatott tanúk is alátámasztanak. Az alperes és a kérelmező szinonim fogalomként kezelte a halmozottan hátrányos fogalmat a cigány gyermek, vagy a cigány etnikumhoz tartozó gyermek fogalommal, mely alapvetően téves felfogás attól

függetlenül, hogy a két fogalom között lehet átfedés. A halmazosan hátrányos fogalom szociális ismérvek alapján került meghatározásra, míg a cigány etnikumhoz való tartozás nyilvánvalóan nem szociális ismérvet takar. Rámutattak arra, hogy iratellenes a határozat, a kérelmező kérelmében ugyanis nem 350 fő pontosan meg nem határozható számú roma gyerekekre hivatkozik, hanem „350, általunk - kérelmező által - pontosan nem ismert cigány gyermekre”. Egyáltalán nem mindegy a felperesek álláspontja szerint, hogy a kérelmező a 350 fő tekintetében a létszámot nem tudja pontosan meghatározni, vagy nem ismeri a 350 főt, akit ismeretlenül is cigány származásúként nevesít.

Hivatkoztak továbbá a felperesek keresetlevelükben, hogy a Tiszavasvári Város Önkormányzata a Magiszter Alapítvány által működtetett óvoda, általános iskola, középiskola és szakiskola, mint a Tiszavasvári Általános Művelődési Központ (ÁMK) intézményegysége tekintetében nem fenntartó, a felpereseknek a Magiszter Alapítvány által működtetett iskola tevékenységéhez e tekintetben semmi köze nincs. Hangsúlyozták, hogy bizonyították is azt a körülményt, hogy az iskolai képzés és az osztályok ingatlanokon történő elhelyezésével kapcsolatos beosztás még a beiratkozás előtti megtörtént, ennek kapcsán szóba sem került olyan körülmény, hogy elkülönülés állapítható meg. Abból a körülményből, hogy esetleg a kérelmező által cigány etnikumnak minősített szülők többségükben nem írták gyermekeiket emelt szintű képzésre, nem lehet azt a következtetést levonni, hogy az etnikai kisebbséghez tartozás alapján jogellenes elkülönítés történt. Továbbra is fenntartották azon álláspontjukat a felperesek, hogy a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 13. § (1) és (2) bekezdése alapján a szülőt megilleti a nevelési, illetve nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának a joga és megilleti a szülőt az a jog is, hogy gyermeke számára nem állami, illetve nem önkormányzati nevelési-oktatási intézményt válasszon, vagyis a perbeli esetben a szülőket megillette az a jog, hogy gyermeküket a Magiszter Alapítvány által létrehozott oktatási intézménybe írássák be, és a felpereseken nem lehet számon kérni azt, hogy a szülők miért írták gyermekeiket ezen intézménybe. A felperesek álláspontja szerint az alperesnek nincs olyan hatásköre, hogy jelen ügyben a közoktatási megállapodás megszüntetésére kötelezze az I. r. felperest, illetve a közoktatási megállapodás jogszabályba ütközését megállapítsa.

Az alperes nyilatkozata a kereset elutasítására irányult, a határozata indokolását fenntartva arra hivatkozott, hogy határozata megalapozott és jogszerű. Előadta, hogy az ügyintézési határidő túllépése az ügyben nem volt hatással az ügy érdemi elbírálására, emellett az ügyintézési határidőbe be nem számító időtartamokról az eljárás megindításáról szóló értesítésében a felpereseket tájékoztatta. Rámutatott arra, hogy a kérelmező alapítvány alapító okiratában foglalt célja, és így eljárási képessége az alperes előtt hivatalból ismert körülmény a kérelmező alapítvány korábbi, hatóság előtti eljárása folytán.

A közérdekű igényérvényesítés alapján indult eljárásokban a kérelmező társadalmi és érdekképviselői szervezeteknek az Ebtv. 20. § (1) bekezdése értelmében nem kell meghatározni sem név, sem szám szerint a jogsértéssel, vagy annak közvetlen veszélyével érintett személyeket, hiszen a közérdekű igényérvényesítés fogalmi eleme éppen az, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, vagy annak közvetlen veszélye személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érinti. A hatóság a kérelemhez csatolt Tiszavasvári Önkormányzat közoktatási esélyegyenlőségi helyzetfelmérésben foglaltak alapján állapította meg, hogy a kérelmező alapítvány eleget tett valószínűsítési kötelezettségének. A hatóság kifejezett kérelem hiányában nem terjeszthette ki vizsgálatát arra nézve, hogy az MMA a felperesekhez hasonlóan jogellenes elkülönítést alkalmaz, vagy alkalmazott-e a roma etnikumhoz tartozó tanulókkal szemben, a hivatalbóli eljárást pedig az Ebtv. 15. § (5) bekezdése zárja ki a Magiszter Alapítvány tekintetében. Az alperes szerint alaptalanok azok a felperesi kifogások is, melyek Dr. Budai Zoltán tanú elfogultságát arra alapítják, hogy a kérelmező alapítvány jogi képviselőjét más, korábbi ügyben már

ellátta. Az esélyegyenlőségi intézkedési tervvel kapcsolatban megjegyezte az alperes, hogy a határozat rendelkező részében említett esélyegyenlőségi intézkedési terv nyilvánvalóan nem azonos az Ebtv. 63. § (5) bekezdése szerinti „esélyegyenlőségi programmal”, amely a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének, alakulásának elemzését, és az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat tartalmaz. Az alperesi határozat rendelkező része szerinti esélyegyenlőségi intézkedési terv kimondottan a jogsértő állapot felszámolását célzó intézkedéseket kell, hogy magában foglalja a megfelelő szakértők bevonásával. Az alperesi határozat egyetlen része sem rendelkezik arról, hogy az I. r. felperes szüntesse meg a Magiszter Alapítvánnyal kötött közoktatási megállapodást, a jogsértő állapot megszüntetésének módjáról a hatóság egyértelműen rendelkezett.

A per során az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyermekeknek Alapítvány, kérelmező a Pp. 332. § (5) bekezdése értelmében az alperes pernyertessége érdekében a perbe beavatkozott és az alperessel egyezően a felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperesek felelősségének miben léte a többségi szülők szegregációs nyomásának és a bevétel maximálásnak megfelelő intézkedésben áll, ennek szellemében írták ki az önkormányzat által ellátandó gyermekek köréből a mély szegény Oláh-cigány gyermekeket, és így juthatnak hozzá az integrációs előfeltételként megfogalmazó uniós forrásokhoz. Minden olyasmire felelősek a felperesek, amiért az ún. Hajdúhadházi ügyben a Legfelsőbb Bíróság jogerősen megállapította az ottani önkormányzat és iskolák felelősségét. A közigazgatási eljárásban a felperesek nem hivatkoztak arra, hogy álláspontjuk szerint nem őket, hanem a Magiszter Alapítványt terhelte a felelősség a szegregáció miatt, és az Ebtv. 19. §-a szerint a felpereseket terhelte az ún. kimentési bizonyítás, melynek nem tettek eleget, és ezzel az alperest megfosztották attól, hogy ezen, a felperesek által relevánsnak ítélt tény, illetve ehhez kapcsolódó körülményeket tisztázza. Kiemelte, hogy az etnikai alapú fizikai, azaz osztály és intézményegység alapú szeparáció, külön oktatás fenntartása alapozza meg a felperesek felelősségét, a jogellenes elkülönítés az Ebtv. 10. § (2) bekezdésében foglalt definíció és a töretlen bírói esetjog szerint önmagában hátrány, tehát a fizikai szeparáción túl más hátrányt bizonyítani nem szükséges.

Kihangsúlyozta, hogy számos esetben kötött már szegregáló önkormányzatokkal egyezséget, melynek feltétele azonban az, hogy az önkormányzat lépjen fel a többségi szülők szegregációs nyomásával szemben, és indítsa el az integráció folyamatát, Tiszavasvári ezzel pontosan ellentétes lépéseket tett, és jelenleg sem hajlandó letérni a szegregáció útjáról, mert amíg a cigány és nem cigány gyermekeket nem egy légtérben, egy osztályban és egy iskolaépületben oktatja, addig felelőssége a jogellenes elkülönítésért fennáll.

A Fővárosi Bíróság a 8.K.31.549/2010. szám alatt lajstromozott perben a 2011. február 7. napján kelt 6. sorszámú ítéletével az alperes határozatát hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. A Fővárosi Bíróság ítélete szerint az alperes nem tárta fel kellő pontossággal a tényállást, nem volt megállapítható minden kétséget kizáróan, hogy a felperesek megsértették az egyenlő bánásmód követelményét, nem tisztázták, hogy megvalósult-e és mely időszakban a roma gyermekek jogellenes elkülönítése, és terheli-e, továbbá mely okból ebben felelősség, mulasztás a felpereseket. A bíróság szerint az alperesnek további bizonyítást kell lefolytatnia, meg kell határozni, hogy mely konkrét intézkedések elmulasztása róható fel a felpereseknek, illetve a felperesek által indítványozott bizonyítást is le kell folytatni.

A jogerős ítélet ellen a felperesek felülvizsgálati kérelmet, az alperes és az alperesi beavatkozó csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítéletnek az új eljárásra kötelező rendelkezésének hatályon kívül helyezését kérték azzal, hogy az az Ebtv. 19. § (1) bekezdésébe ütközik. Az alperesi beavatkozó csatlakozó felülvizsgálati

kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan az új eljárásra kötelezés tekintetében az indokolás megváltoztatását kérte. Az alperesi beavatkozó jogorvoslati kérelmében kifejtettek szerint a jogerős ítélet sérti az Ebtv. 10. § (2) bekezdését, a 27. § (3) bekezdés a) pontját, a 19. § (1) és (2) bekezdését, a 7. § (3) bekezdését, a 20. § (1) bekezdés c) pontját, és a (2) bekezdését, továbbá a Pp. 3. § (5) bekezdését, valamint a 206. § (1) bekezdését. Álláspontja szerint az I. rendű felperes megrendelésére készült Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzésből egyértelműen nyilvánvaló, hogy a felperesek tisztában voltak az épület szintjén hosszú évek óta fennálló etnikai alapon történő jogellenes elkülönítésnek, mely dokumentumnak a csatolásával kellőképpen valószínűsítette az egyenlő bánásmód követelményének megsértését, mely dokumentum felperesi elismerésnek is tekinthető. Ezen bizonyíték és a tanúk vallomása alapján bizonyítást nyert, hogy az elmulasztott integráció képezte az eljárás megindításának alapját. Hivatkozott arra, hogy az eseti döntések alapján a fizikai szeparáció fenntartása egyenlő a jogellenes elkülönítéssel, ez alól kimentést az etnikai kisebbségi oktatás megszervezése jelentette volna, azonban az alperes a határozata 18. oldalán foglalkozott azzal, hogy ilyen kimentési ok mért nem állt fenn. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság által az új eljárásra adott útmutatás, mely szerint a felperesi tanúbizonyításnak eleget kell tenni, így a cigány szülők tanúvallomása nélkül nem állapítható meg a szegregáció ezen bizonyítást előíró irányutató életszerűtlen is kivitelezhetetlen, a szülők tanúkenti meghallgatásától nem várható, hogy az megcáfolja az okiratokban foglalt adatokat, nyilatkozatokat, tényeket.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme elkészült, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság hivatalból elutasította, és a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben kifejtetteket észrevételként értékelte. Az alperes az alperesi beavatkozóhoz csatlakozva kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a bíróság új eljárásra utasítását, és az irányutató megváltoztatását. Hivatkozott arra, hogy a Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés, mint dokumentum konkrét adatokat tartalmaz arra, hogy a Pethe Ferenc iskolai egység Kossuth úti főépületébe járnak a nem roma gyerekek, és a másik két épületben csak roma gyerekek tanulnak, mely nem csupán valószínűsítette, de igazolta is az épületek szintjén fennálló etnikai alapon történő jogellenes elkülönítést.

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a Kfv.VI.39.084/2011/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban a felperesek keresetlevelüket, az alperes és az alperesi beavatkozó az ellenkérelmükben foglaltakat változatlanul fenntartották.

A felperesek továbbra is állították, hogy nem történt etnikai alapú elkülönítés, a bírósági tárgyaláson arra hivatkoztak, hogy a határozathozatal óta teljesen megváltozott helyzetre is tekintettel az alperesi határozat végrehajthatatlan, ezért megoldásként egyezségkötési indítvánnyal éltek az alperes és az alperesi beavatkozó felé, bár ajánlatuk konkrét tartalmát nem jelölték meg, ennek hiányában az alperes és az alperesi beavatkozó ítélet meghozatalát kérte. A felperesek a javaslatuk elvetése miatt fenntartották az alapeljáráásban előterjesztett tanúk meghallgatására tett bizonyítási indítványukat, illetve a keresetlevelükben felsorolt jogszabálysértésekre figyelemmel az alperesi határozat hatályon kívül helyezését kérték.

A felperesek keresete az alábbiak szerint *nem alapos*.

A bíróság a megismételt eljárásban az alperes határozatát a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 324. § (2) bekezdés a) pontjában, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 109. § (1) bekezdésében foglaltak, valamint a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság végzésében foglalt irányutató alapján

vizsgálta felül, a tényállást a peres felek nyilatkozatai, a becsatolt közigazgatási és egyéb iratok alapján állapította meg.

Az ügyfél anyagi és eljárásjogi jogszabálysértésre, illetve a közigazgatási szerv téves jogértelmezésére hivatkozással kérheti a közigazgatási szerv határozatának felülvizsgálatát. Az eljárási szabálysértés csak akkor eredményezheti a határozat hatályon kívül helyezését (megváltoztatását), ha az ügy érdemére is kiható olyan súlyos eljárási szabálysértés történt, amely a bírósági eljárásban sem orvosolható.

A perbeli esetben a bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy törvényes-e az alperes határozata a keresettel érintett körben.

Az Ebtv. 4. § b) és g) pontja szerint az egyenlő bánásmód követelményét kötelesek megtartani a helyi és kisebbségi önkormányzatok, ezek szervei, valamint a közoktatási és a felsőoktatási intézmények.

Az Ebtv. alapján a hatóság az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatti ügyekben jár el, mely követelmény az Ebtv. 7. § (1) bekezdése szerint abban az esetben sérül, ha valaki, vagy valamely csoport ún. védett tulajdonsága miatt hátrányt szenved (közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés, zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás, illetve az ezekre adott utasítás).

Az Ebtv. 20. § alapján a társadalmi és érdek-képviselői szervezet hatóság előtti járást indíthat, ha az egyenlő bánásmód követelményének megsértése vagy annak közvetlen veszélye olyan tulajdonságon alapul, amely az egyes ember személyiségének lényegi vonása, és a jogsértés, vagy annak közvetlen veszélye, személye pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érinti.

Az Ebtv. 19. § (1) bekezdés alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell valószínűsítene, hogy

- a) a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy - közérdekű igényérvényesítés esetén - ennek közvetlen veszélye fenyeget, és
- b) a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

Az Ebtv. 19. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy

- a) a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy
- b) az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

A Ket. 50. § (1) bekezdése alapján a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást folytat le.

Mindennek előtt leszögezi a bíróság, hogy a Kúria a döntésében egyértelműen állást foglalt abban, hogy az alperesi beavatkozó a hatósági eljárást elindító kérelmében az Ebtv. 19. § (1) bekezdés a) pontja szerint kellőképpen valószínűsítette a Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelcmzés dokumentum benyújtásával a hátrány bekövetkeztét, a közoktatási megállapodás tervezettel a

jogsértés fennállásának közvetlen veszélyét is valószínűsítette, illetve a b) pont szerint kellőképpen valószínűsítette azt is, hogy a jogsérelmet szenvedő csoport rendelkezett a védett tulajdonsággal. A Kúria végzése szerint a 2008. szeptember 16-án tartott képviselő-testületi nyílt ülésről felvett jegyzőkönyv úgyszintén alkalmas a beavatkozási kérelem valószínűsítésére, mert a jegyzőkönyv tanúsítása alapján a gyűlésen elhangzott az a megállapítás, miszerint a szegregációt meg kell szüntetni, tehát a felperesek és a képviselő-testületen résztvevők tisztában voltak a szegregáció fennállásával. A Kúria szerint e kijelentés alapján a kérelem kellőképpen valószínűsítést nyert, és így a hatóságnak ez alapján az eljárást meg kellett indítania, vizsgálnia kellett, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése megállapítható volt-e. A Kúriai döntés azt is leszögezte, hogy bár az alperesi határozat abban a tekintetben valóban nem tartalmaz egyértelmű megállapítást, hogy a szegregáció mely időponttól állt fenn, azt azonban az alperes megállapította a határozata 19. oldalán, hogy az I. rendű felperes egy szegregált iskolai egységet adott át az alapítványnak, azaz a szegregáció megvalósulását, továbbá a szegregáció tényét megállapította arra az időszakra, amely időszak alatt az I. rendű felperes felperes fenntartói jogai fennálltak a II. rendű felperes iskolai egységei felett. A határozat azt sem nevesíti ugyan, hogy a szegregáció konkrétan melyik iskolai egységben valósult meg, azonban ez a Kúria álláspontja szerint a határozatból, illetve a csatolt bizonyítékokból kikövetkeztethető, továbbá a határozat azon megállapításából is, hogy az I. rendű felperes szegregált iskolai egységet adott át, ezáltal nem vitásan megállapítható, hogy a határozat a szegregáció megvalósulását a Pethe Ferenc iskolai egységben állapította meg. Az időszak konkrétizálásnak hiányában is a csatolt bizonyítékok értékelésével, a határozat indokolásával összefüggésben az állapítható meg, hogy az alperes a szegregáció fennállását folyamatosan fennállónak tekintette a 2007. évet megelőzően is.

A szegregáció ténye tehát a Kúria szerint megállapítást nyert, és ettől kezdve a felpereseket terhelte az Ebtv. 19. § (2) bekezdése alapján annak bizonyítása, hogy milyen intézkedéseket tettek a szegregáció felszámolására, illetve annak igazolása, hogy a kimentés körében a kisebbségi oktatás akadályai a szegregáció megállapíthatóságának.

A felülvizsgálati bíróság kimondta, hogy az alperes az eljárása során nem sértette meg az Ebtv. 19. § (1) bekezdés, illetve a Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt előírásokat, ezért a Fővárosi Bíróság törvénysértően írta elő a felperesek által indítványozott cigány származású szülők meghallgatását az etnikumhoz való hovatartozásra, a beiratkozás körülményeire, a kisebbségi oktatásban való önkéntes részvételre, mert ilyen bizonyítás nem szükséges a szegregáció megállapításához, miután a Kúria szerint az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy nem csak a jogellenes elkülönítés közvetlenül kialakító intézkedés a jogellenes, hanem az elkülönítés fenntartása is, mely megvalósulhat valamely magatartással, cselekvéssel vagy mulasztással, vagy valamely gyakorlat fenntartásával. Amint arra a Kúria is rámutatott végzése indokolásában a szegregáció megállapításához nem szükséges annak bizonyítása, hogy az adott személy a kisebbséghez tartozik, hanem elegendő az adott etnikumhoz tartozás feltételezésére az elsődleges szempontok közül két szempontnak a fennállása.

A bíróság mindezek alapján felülvizsgálta korábbi álláspontját, és a Kúria döntését is figyelembe véve egyetértett az alperessel abban, hogy a felperesek felelőségét önmagában megalapozza az a körülmény, hogy az I. rendű felperes által 2007-ben készített, és a képviselő-testület által jóváhagyott „Cigányság helyzete Tiszavasváriban” elnevezésű dokumentum megismerését követően, mely dokumentum tényként kezeli a roma tanulók szegregációját Tiszavasváriban, nem számolták fel a jogellenes helyzetet. A felperesek felelőségét alátámasztja még a már hivatkozott, 2008. szeptember 16-i képviselő-testületi nyilvános ülésről készült jegyzőkönyv tartalma is, melyben rögzítésre került, hogy a II. rendű felperes igazgatója felhívta a figyelmet arra, hogy az intézmények jelenleg külső forráshoz csak pályázat útján juthatnak, az Unió pályázat esetében

akadályt jelent a normatíva igénybevételére, hogy a Pethe Ferenc iskolai egységben idén is három cigány első osztályt indított az önkormányzat, amely gyakorlatilag a szegregáció fenntartását jelenti. A polgármester szerint két megoldás lehetséges, az egyik, hogy az önkormányzat fenntartja a jelenlegi állapotokat és vállalja a bírságok megfizetését, a másik, hogy teljes körű integrációt valósít meg minden áron. Utalt arra, hogy speciális képzést nyújtó oktatást kell megvalósítani, amely lehetővé teszi a racionális és folyamatos integrációt, elkülönítve a szocializálatlan, 3H-s gyerekeket. Ugyanezen képviselő-testületi ülésen a Pethe egység vezetője is kinyilvánította véleményét, mely szerint kormányváltástól függetlenül meg kell felelni majd a jogszabályi előírásnak és a szegregációt meg kell szüntetni, azaz a jelen állapotot néhány éven belül fel kell számolni.

A tanulók iskolai egység és osztály szintű, évekre visszanyúló, az Ebtv. hatályba lépésekor, azaz 2004. január 27-én már fennálló elkülönítésére vonatkozó alperesi határozatbeli megállapítás alapját épp a felperesek által becsatolt, és a képviselők által okiratban is rögzített nyilatkozatok, a 2007-es évet megelőző időszakra vonatkozóan az integrációs folyamathoz elengedhetetlen, a felperesek által elkészített tanulmányok, az ezt követő időszakra vonatkozóan pedig a II. rendű felperesi iskola által becsatolt kimutatás képezte, ahogy erre az alperesi határozat a 10. oldalán is hivatkozik. Egyetért a bíróság az alperesi hatóság azon megítélésével is, miszerint a 2007. évi, az I. rendű felperes által készített helyzetelemzésben foglaltak nem csupán valószínűsítik az épületek szintjén hosszú évek óta fennálló etnikai alapon történő jogellenes elkülönítést, hanem lényegében felperesi elismerést tartalmaznak a jogsértés tekintetében, tehát jelen ügyben okirati bizonyítékok álltak a hatóság rendelkezésére a felperesi elismerés tekintetében, a kimentési bizonyításnak ezen okiratok tartalmát kellett volna sikerrel cáfolnia a felperesek mentesülésre érdekében, ugyanis a felperesi elismerést tartalmazó tanulmányokra figyelemmel a felpereseken állt a bizonyítási teher a tekintetben, hogy a tanulmányokban leírt jogsértő helyzet már nem áll fenn, illetve a tanulmányok által érintett időszakban sem állt fenn. A bíróság alperessel és alperesi beavatkozóval egyező jogi álláspontja szerint a felperesek e kimentési kötelezettségüknek nem tett eleget, erre a felperesek által felajánlott tanúbizonyítások nem alkalmas eszközök. Az, hogy a szülői értekezleten milyen tájékoztatás hangzott el, illetve hogyan próbálták a felperesek által tanúként meghallgatni kívánt személyek meggyőzni a halmozottan hátrányos helyzetű szülőket arról, hogy emelt szintű képzésre írássák be gyermekeiket, nem pótolják a felperesek jogszabályba foglalt feladatai ellátása során általuk elmulasztottakat, a felperesek ugyanis nem tudtak semmilyen olyan konkrét intézkedésről beszámolni, mely folytán a 2007. évet követően a roma tanulók hagyományos megoszlása megváltozott volna. A jogellenes elkülönítés megállapításához egyébként nem szükséges, hogy a szegregációt kialakító, illetve azt fenntartó önkormányzat és iskola mindezt szándékosan tegye, ezért nincs jelentősége annak, hogy a roma szülők iskolaválasztását mi befolyásolta, erre tekintettel a bíróság a felperesek tanúbizonyítási indítványát, mint szükségtelent elutasította.

A felülvizsgálati bíróság kimondta, hogy az alperes az eljárása során nem sértette meg az Ebtv. 19. § (1) bekezdését, illetve a Ket. 50. § (1) bekezdését, így a bíróságnak a Kúria útmutatás alapján a határozathozatalori helyzetet vizsgálva a felperesek további kereseti kérelmeiről kellett döntenie.

A felperesek sérelmezték, hogy az alperes a jogsértést megállapító határozatát közvetlenül a felpereseknek és nem jogi képviselőjüknek küldte meg, a téves kézbesítés nem befolyásolta a keresetlevél törvényes határidőn belüli előterjesztését. Az ügyintézési határidő túllépése nem volt hatással az ügy érdemi elbírálására, emellett az ügyintézési határidőbe be nem számító időtartamokról az alperes az eljárás megindításáról szóló értesítésében a felpereseket tájékoztatta, így a felperesek ezen eljárásjogi kifogása sem megalapozott. Az alperesi beavatkozó ügyféli jogát illetően a bíróság ítéletében részletesen kifejtette álláspontját, melyet a felperesek elfogadtak, miután a felülvizsgálati kérelmükben azt nem kifogásolták. A Kúria egyértelműen állást foglalt abban a kérdésben, hogy az alperesi beavatkozó eleget tett az Ebtv. 19. § (1) bekezdés a), illetve b)

pontjában előírt valószínűsítési kötelezettségének, a beavatkozó kérelme alkalmas volt az eljárás megindítására, és azt is megállapította, hogy a bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a tényállás tisztázatlansága miatt nem kerülhetett sor az alperesi határozat érdemi felülvizsgálatára. Ehhez kapcsolódóan a felperesek keresetlevelükben még hivatkoztak arra is, hogy a hatóságnak hivatalból kellett volna feltárnia a tényállást és meg kellett volna határoznia a bizonyítás módját és nem volt az eljáró hatóság kötve az ügyfelek bizonyítási indítványaihoz. Nem kétséges, hogy a hatóságnak hivatalból kötelessége a tényállást feltárni, azonban nem hagyhatók figyelmen kívül az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indult eljárásokban érvényesülő fordított bizonyítás szabályai, mely bizonyítás sajátos szabályairól az alperes az eljárás megindításáról szóló értesítésében tájékoztatta a felpereseket.

A felperesek kifogásolták azt is, hogy a Magyarországi Magszter Alapítványt a hatóság nem vonta eljárás alá, így az nem gyakorolhatta ügyféli jogokat. Ezzel kapcsolatosan az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a kérelmező alapítvány, az alperesi beavatkozó a 2009. május 28-án kelt kérelmében az eljárást az I. és II. rendű felperesekkel szemben kérte, így kérelmének megfelelően az alperes az eljárást a felperesekkel szemben indította meg. A hatóságnál 2009. szeptember 9-én megtartott tárgyaláson az alperesi beavatkozó képviselőjében eljáró Rácz Béla nem vitásan kiegészítette kérelmét, és kérte az alperesi hatóságot, hogy Tiszavasvári egész közoktatási helyzetét vizsgálja meg 2004-ig visszamenőleg, különösen pedig a Pethe Ferenc volt általános iskolát. Az alperes megítélése szerint a „volt” általános iskolára és nem a Pethe Ferenc iskolai egységre való utalás egyértelműen az iskola összevonását megelőzően időszakra vonatkozott, nem pedig az iskolai épületnek a Magszter Alapítvány részére történő átadást követő időszakra, kifejezett kérelem hiányában pedig nem terjeszthette ki vizsgálatát arra nézve, hogy a Magyarországi Magszter Alapítvány a felperesekhez hasonlóan jogellenes elkülönítést alkalmaz, alkalmazott-e a roma etnikumhoz tartozó tanulókkal szemben, míg a hivatalból való eljárást a Magszter Alapítvány tekintetében az Ebtv. 15. § (5) bekezdése kizárja.

Kifogásolták továbbá a felperesek keresetlevelükben a jegyzőkönyvvezetés módját, és egyben hivatkoztak arra, hogy a hatóság megszegte a felperesek tisztességes eljáráshoz való jogát. Az alperes az EBH/995/15/2009. számú végzésében elutasította a felpereseknek dr. Kegye Adél hatósági főreferens kizárásra vonatkozó kérelmét, nevezett az eljárásban hatósági ügyintézőként vett részt, a jegyzőkönyv tartalmát pedig mind a felperesek jogi képviselője, mind pedig a tanúk aláírásukkal jóváhagyták. Ugyancsak nem alapos a felperesek hatósági eljárásra vonatkozó azon további kifogása sem, mely szerint az alperes annak ellenére rekesztette be 2009. október 15-én a tárgyalást, hogy a felperesek még tanúk meghallgatását indítványozták. Az alperes a határozata indokolásában rögzítette, hogy a felajánlott további bizonyítást azért mellőzte, mert a rendelkezésére álló adatok alapján a tényállás minden kétséget kizáróan megállapítható volt. Emellett az alperes az érdemi nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy az alperesi hatóság ügyintézője még a tárgyaláson tájékoztatta a felperesek jogi képviselőjét, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól szóló 362/2004. (XII. 26.) Kormányrendelet 8. § (2) bekezdése szerint a tárgyaláson meghallgatandó személyeket a kérelmező székhelye, vagy lakóhelye szerinti önkormányzat polgármesteri hivatalába idézi. A budapesti székhelyű kérelmezőre tekintettel a hatóság a második tárgyalást már saját székhelyén tartotta, a felperesek pedig ezt követően nem indítványozták az alperesi hatóság székhelyén történő tanúmeghallgatást, a hatóság tájékoztatását követően ilyen tartalmú indítványt nem tettek. Az alperesi hatóság az EBH/995/17/2009. ügyiratszámú tárgyalási jegyzőkönyvének 14. oldalán írtak szerint az ügyintéző a tárgyalás berekesztésére figyelmeztette a feleket, és az ügyfelek úgy nyilatkoztak, hogy egyebet elmondani nem kívánnak. A felperesek jogi képviselője a tárgyalás helyszínét még a jegyzőkönyv véglegcsítése előtt elhagyta, így az alperes álláspontja szerint rosszhiszemű a jegyzőkönyv tartalmával szemben utóbb felhozott kifogása. A bíróság szerint sem ez, sem dr. Budai Zoltán tanúmeghallgatásával

kapcsolatos felperesi kifogások nincsenek kihatással a határozat érdemi részére, a hatósági eljárással kapcsolatos felperesi sérelmek nem alapozzák meg az alperesi határozat hatályon kívül helyezését.

A felperesek sérelmezték azt is, hogy már rendelkeznek esélyegyenlőségi intézkedési tervvel, az alperes mégis ennek elkészítésére kötelezte őket. Egyetért a bíróság az alperessel abban, hogy a határozat rendelkező részében említett esélyegyenlőségi intézkedési terv nem azonos az Ebtv. 63. § (5) bekezdése szerinti esélyegyenlőségi programmal, mely a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzete alakulásának elemzését, és az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat tartalmazza. Az alperesi határozat rendelkező része szerinti esélyegyenlőségi intézkedési terv kimondottan a jogsértő állapot felszámolását célzó intézkedéseket foglalja magába megfelelő szakértők bevonásával, emellett a határozat nem rendelkezik arról, hogy az I. rendű felperes szüntesse meg a Magiszter Alapítvánnyal kötött közoktatási megállapodást, a jogsértő állapot megszüntetésének módjáról a hatóság egyértelműen rendelkezett. A felperes azon megjegyzésére, hogy a határozatból nem állapítható meg, hogy az alapítvány szó kit takar, rámutat a bíróság arra, hogy a szöveggörnyezetből egyértelműen megállapítható, hogy az alapítvány szó mikor fedi a kérelmezői alapítványt, illetve a Magiszter Alapítványt.

A bíróság jogi álláspontja szerint a felperesek kereseti kérelmük szerint az alperesi határozat jogellenességét elsősorban az eljárási szabályok megsértésére alapították, a határozat jogellenes elkülönítésre - mely mulasztással is megvalósítható az Ebtv. 7. § (2) bekezdése szerint - vonatkozó megállapításait érdemben megcáfolni nem tudták. A perbeli esetben minden kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a roma etnikumhoz tartozó tanulókat elkülönítve oktatják, tehát a hátrányos megkülönböztetés megvalósult, a felperesek nem léptek fel a szegregált osztályok fennmaradása ellen, vagyis a felpereseket e vonatkozásban mulasztás is terheli. Az Ebtv. 10. § (2) bekezdése értelmében jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egycs személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától - anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné - elkülöníti. Az Ebtv. 27. § (3) bekezdése értelmében az oktatás területén az egyenlő bánásmód követelményének megsértést jelenti különösen

a) jogellenes elkülönítése egy oktatási intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban,

b) olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat, illetve nem felel meg a szakmai szabályoknak, és mindezek következtében nem biztosítja a tanulmányok folytatásához, az állami vizsgák letételéhez szükséges, az általában elvárható felkészítés és felkészülés lehetőségét.

A fenti szabályozásból kitűnően tehát alapvetően tilos az elkülönített oktatás, bizonyos jellemzők (nem, vallás, világnézet) alapján azonban jogszerű lehet a tanulók bizonyos csoportja részére szervezett oktatás. Az Ebtv. 10. § (2) bekezdése értelmében az elkülönített oktatás még abban az esetben is jogellenes, ha teljes mértékben azonos feltételek biztosításával történik. A magyar jog egyetlen esetben ad lehetőséget a származáson alapuló elkülönített oktatásra, éspedig a kisebbségi oktatás esetében. A Nektv. 43. § (2) értelmében a kisebbséghez tartozó gyermek a szülője vagy gyámja (a továbbiakban együtt: szülő) döntésétől függően anyanyelvű, illetve anyanyelvi (anyanyelven és magyar nyelven folyó) vagy magyar nyelvű nevelésben, oktatásban vehet részt. Attól az évtől kezdve, amelyben a gyermek a 14. évét eléri - ha nem cselekvőképtelen -, a szülő e választási jogát gyermekével közösen gyakorolja. A (4) bekezdés szerint a feladatellátásra köteles helyi önkormányzatnak meg kell szerveznie a kisebbségi óvodai nevelést, továbbá a kisebbségi iskolai nevelést és oktatást, ha ezt ugyanahhoz a kisebbséghez tartozó 8 tanuló szülője kérte, és az óvodai csoport, iskolai osztály a közoktatási törvény rendelkezései alapján megszervezhető. Ha a

tanulólétszám nem teszi lehetővé a kisebbségi oktatás egy településen belüli megszervezését, az érintett országos önkormányzat kezdeményezésére a megyei (fővárosi) önkormányzat megteremti a kiegészítő kisebbségi oktatás feltételeit.

A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.936/2008/4. számú ítéletében kimondta, hogy a Nektv. 43. § (4) bekezdéséből önmagában még nem következik, hogy a kisebbségi oktatást kizárólag külön osztály megszervezésével kell megoldani. Erre lehetőséget az Ebtv. 28. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltak biztosítanak abban az esetben, ha a szülők akarata kifejezetten az elkülönült osztályban megszervezett kisebbségi oktatásra irányul. Az eljárás során beszerzett iratokból egyértelműen megállapítható, hogy sem a 2008-2009-es tanévre, sem a 2009-2010-es tanévre szóló beiratkozási lap vonatkozó kitétele nem értelmezhető olyan tudatos szülői akaratnyilvánításnak, amely a gyermekük kisebbségi oktatást nem igénylő gyermekektől elkülönült osztályokban, vagy különálló iskolaépületben megszervezett oktatásra irányult volna.

A fent kifejtettek alapján a bíróság osztotta az alperes azon határozatbeli megállapítását, miszerint a felperesek az őket terhelő bizonyítási kötelezettségüknek nem tettek eleget az egyenlő bánásmód követelményét sértő oktatási gyakorlat tekintetében.

Hangsúlyozza a bíróság, hogy közigazgatási perben kizárólag az alperesi határozat meghozatala időpontjára vonatkoztatott jogszerűsége vizsgálható felül a Pp. 339. § (1) bekezdése értelmében. A határozat jogszabálysértő voltának a bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a felpereseket terhelte, ilyen értékelhető, a keresetet alátámasztó bizonyítás azonban a perben nem történt, a bíróság a felperesek keresetlevélbeli érveit, a per során tett nyilatkozatait az alperesi határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására elfogadni nem tudta. A bíróság megállapította, hogy az alperes határozata sem anyagi, sem eljárásjogi szabályt nem sért, ezért a bíróság a felperesek keresetlevélét, mint megalapozatlant elutasította.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetéket a felperesek teljes személyes illetékmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM. számú rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

A felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelesek egyetemlegesen az alperesnek, illetve az alperesi beavatkozónak 15.000 - 15.000,- (azaz tizenötezer-tizenötezer) forint perköltséget megfizetni.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 340. § (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2012. évi május hó 29. napján

dr. Réthy Edit s.k.
bíró

Bogdányné dr. Magyar Erzsébet s.k.
a tanács elnöke

dr. Hajdú Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: *Aula*

